

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
KHOA NGÂN HÀNG - TÀI CHÍNH
Chủ biên: PGS. TS. LƯU THỊ HƯƠNG

GIÁO TRÌNH
**TÀI CHÍNH
DOANH NGHIỆP**

& QTKD

NHÀ XUẤT BẢN
THỐNG KÊ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC
KINH TẾ QUỐC DÂN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
KHOA NGÂN HÀNG - TÀI CHÍNH
Chủ biên: PGS. TS. LƯU THỊ HƯƠNG

GIÁO TRÌNH
TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP
(Tái bản lần thứ hai)

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ
HÀ NỘI - 2005

33-335 -96-54-2005
TK-2005

LỜI GIỚI THIỆU

*Sự tồn tại và phát triển của các doanh nghiệp trong nền kinh tế thị trường phụ thuộc vào rất nhiều nhân tố như môi trường kinh doanh, trình độ quản lý của các nhà doanh nghiệp, đặc biệt là trình độ quản lý tài chính. Những kiến thức mới về quản lý tài chính doanh nghiệp trong nền kinh tế thị trường là một trong những nội dung quan trọng trong chương trình đào tạo sinh viên các trường đại học kinh tế và cũng là một đòi hỏi bức thiết đối với các nhà quản lý doanh nghiệp Việt Nam hiện nay. Do vậy, năm 1998, Khoa Ngân hàng - Tài chính, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã xuất bản **Giáo trình Tài chính doanh nghiệp** do PGS. TS. Lưu Thị Hương làm chủ biên.*

Trong giáo trình, các tác giả tiếp cận vấn đề theo một cách khác so với các cách tiếp cận thông thường về tài chính doanh nghiệp. Từ một tầm nhìn tổng quát về tài chính doanh nghiệp, các tác giả đã trình bày nội dung và phương pháp phân tích tài chính doanh nghiệp, phát hiện những vấn đề cần phải giải quyết liên quan đến từng nội dung của hoạt động tài chính doanh nghiệp.

Những nội dung về quản lý tài chính doanh nghiệp được trình bày trong giáo trình đã đảm bảo tính khoa học, tính tổng hợp nên có thể áp dụng đối với mọi loại hình doanh nghiệp, không phân biệt hình thức sở hữu cũng như quy mô.

Cuốn giáo trình là một tài liệu học tập hữu ích đối với sinh viên trong các trường đại học kinh tế, đồng thời giúp các nhà quản lý doanh nghiệp hình thành tư duy và phương pháp tiếp cận mới, có khả năng đưa ra các quyết định tài chính tối ưu. Bởi vậy, trong giáo trình này các tác giả chỉ tập trung vào những vấn đề lý luận cơ bản về quản lý tài chính doanh nghiệp trong nền kinh tế thị trường, những vấn đề thực tiễn ở Việt Nam sẽ được các giảng viên liên hệ trong các bài giảng phù hợp với từng đối tượng.

Với mục tiêu nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng tốt yêu cầu giảng dạy, nghiên cứu khoa học và ứng dụng trong quản lý tài chính của các doanh nghiệp hiện nay, Hội đồng khoa học Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã chỉ đạo Khoa Ngân hàng - Tài chính và tập thể tác giả tiến hành bổ sung, hoàn thiện giáo trình.

Cuốn Giáo trình tài chính doanh nghiệp tái bản lần này đã kế thừa cuốn giáo trình đã xuất bản trước đây, ngoài ra tập thể tác giả đã tiến hành bổ sung nhiều nội dung quan trọng trong tài chính doanh nghiệp như: doanh thu, chi phí và lợi nhuận của doanh nghiệp; quản lý tài sản trong doanh nghiệp; vấn đề về tái cấu trúc doanh nghiệp trên giác độ tài chính. Nội dung các chương trong giáo trình được bổ sung, sắp xếp một cách logic, tổng hợp và khoa học hơn.

Kết cấu Giáo trình tài chính doanh nghiệp tái bản lần này bao gồm 10 chương:

Chương 1: Tổng quan về tài chính doanh nghiệp

Nội dung của chương đề cập tới những ý tưởng cơ bản, cơ

sở khoa học của hoạt động tài chính doanh nghiệp cũng như tầm quan trọng, nội dung, mục tiêu, nguyên tắc và bộ máy quản lý tài chính doanh nghiệp.

Chương 2: Phân tích tài chính doanh nghiệp

Trong chương này, các tác giả trình bày các nội dung của phân tích tài chính doanh nghiệp từ mục tiêu, phương pháp thu thập thông tin đến phương pháp và nội dung phân tích tài chính.

Chương 3: Quản lý nguồn vốn của doanh nghiệp

Vấn đề quản lý nguồn vốn của doanh nghiệp được các tác giả tiếp cận một cách cơ bản, logic từ xem xét tổng quan về vốn của doanh nghiệp đến các nguồn vốn, phương thức huy động và quản lý.

Chương 4: Quản lý đầu tư của doanh nghiệp

Trong Chương 4, các tác giả đã đề cập toàn diện đến các nội dung trong quản lý đầu tư doanh nghiệp: đầu tư và vai trò của hoạt động đầu tư đối với doanh nghiệp; các chỉ tiêu phân tích tài chính dự án đầu tư; vấn đề xác định luồng tiền của dự án đầu tư; phân tích và đánh giá dự án; vấn đề đầu tư chứng khoán của doanh nghiệp.

Chương 5: Doanh lợi, rủi ro trong hoạt động đầu tư

Chương 6: Chi phí vốn và cơ cấu vốn

Chương 7: Doanh thu, chi phí và lợi nhuận của doanh nghiệp

Chương này các tác giả đề cập đầy đủ các nội dung về doanh thu, chi phí và lợi nhuận của doanh nghiệp cũng như nghiên cứu một số loại thuế chủ yếu đối với doanh nghiệp.

Chương 8: Quản lý tài sản trong doanh nghiệp

Nội dung của chương bao gồm: quản lý tài sản lưu động, quản lý tài sản cố định và quỹ khấu hao.

Chương 9: Kế hoạch hoá tài chính doanh nghiệp

Cuối cùng, vấn đề tái cấu trúc doanh nghiệp được trình bày trong **Chương 10**. Chương này các tác giả nghiên cứu vấn đề tái cấu trúc doanh nghiệp dưới góc độ tài chính và tập trung vào các nội dung như: sáp nhập và mua lại doanh nghiệp; thanh lý và phá sản doanh nghiệp.

Mặc dù tập thể tác giả đã đầu tư nhiều thời gian và công sức cho lần tái bản, song giáo trình có thể còn thiếu sót, chúng tôi mong nhận được ý kiến đóng góp, bổ sung để lần tái bản sau được hoàn chỉnh hơn.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

CHỦ BIÊN: PGS. TS. LƯU THỊ HƯƠNG

Chương 1

TỔNG QUAN VỀ TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

Tài chính doanh nghiệp là gì và vai trò của quản lý tài chính trong doanh nghiệp quan trọng như thế nào? Mục tiêu của quản lý tài chính là gì? Hoạt động tài chính doanh nghiệp không thể tách rời các quan hệ trao đổi tồn tại giữa các doanh nghiệp, các đơn vị kinh tế, do đó, không thể xem xét tài chính của các doanh nghiệp nếu không đặt chúng trong một môi trường nhất định. Đó là những vấn đề trọng tâm cần được làm rõ trước khi nghiên cứu tài chính doanh nghiệp và quản lý tài chính doanh nghiệp. Đây cũng chính là những nội dung chủ yếu được đề cập trong chương này.

1.1. Doanh nghiệp

1.1.1. Khái niệm và phân loại

Doanh nghiệp là chủ thể kinh tế độc lập, có tư cách pháp nhân, hoạt động kinh doanh trên thị trường nhằm làm tăng giá trị của chủ sở hữu.

Doanh nghiệp là một cách thức tổ chức hoạt động kinh tế của nhiều cá nhân. Có nhiều hoạt động kinh tế chỉ có thể thực hiện được bởi các doanh nghiệp chứ không phải các cá nhân.

Ở Việt Nam, theo Luật doanh nghiệp: Doanh nghiệp là tổ chức kinh tế có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch ổn

định, được đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật, nhằm mục đích thực hiện các hoạt động kinh doanh - tức là thực hiện một, một số hoặc tất cả các công đoạn của quá trình đầu tư, từ sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm hoặc cung ứng dịch vụ trên thị trường nhằm mục đích sinh lợi.

Các doanh nghiệp ở Việt Nam bao gồm: Doanh nghiệp Nhà nước, công ty cổ phần, công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty hợp danh, công ty liên doanh, doanh nghiệp tư nhân.

Trong nền kinh tế thị trường, các doanh nghiệp bao gồm các chủ thể kinh doanh sau đây:

- Kinh doanh cá thể (sole proprietorship)
- Kinh doanh góp vốn (partnership)
- Công ty (corporation).

Kinh doanh cá thể

1. Là loại hình được thành lập đơn giản nhất, không cần phải có điều lệ chính thức và ít chịu sự quản lý của Nhà nước.

2. Không phải trả thuế thu nhập doanh nghiệp, tất cả lợi nhuận bị tính thuế thu nhập cá nhân.

3. Chủ doanh nghiệp chịu trách nhiệm vô hạn đối với các nghĩa vụ và các khoản nợ, không có sự tách biệt giữa tài sản cá nhân và tài sản của doanh nghiệp.

4. Thời gian hoạt động của doanh nghiệp phụ thuộc vào tuổi thọ của người chủ.

5. Khả năng thu hút vốn bị hạn chế bởi khả năng của người chủ.

Kinh doanh góp vốn

1. Việc thành lập doanh nghiệp này dễ dàng và chi phí

thành lập thấp. Đối với các hợp đồng phức tạp cần phải được viết tay. Một số trường hợp cần có giấy phép kinh doanh.

2. Các thành viên chính thức (general partners) có trách nhiệm vô hạn với các khoản nợ. Mỗi thành viên có trách nhiệm đối với phần tương ứng với phần vốn góp. Nếu như một thành viên không hoàn thành trách nhiệm trả nợ của mình, phần còn lại sẽ do các thành viên khác hoàn trả.

3. Doanh nghiệp tan vỡ khi một trong các thành viên chính thức chết hay rút vốn.

4. Khả năng về vốn hạn chế.

5. Lãi từ hoạt động kinh doanh của các thành viên phải chịu thuế thu nhập cá nhân.

Công ty

Công ty là loại hình doanh nghiệp mà ở đó có sự kết hợp ba loại lợi ích: các cổ đông (chủ sở hữu), của hội đồng quản trị và của các nhà quản lý. Theo truyền thống, cổ đông kiểm soát toàn bộ phương hướng, chính sách và hoạt động của công ty. Cổ đông bầu nên hội đồng quản trị, sau đó hội đồng quản trị lựa chọn ban quản lý. Các nhà quản lý quản lý hoạt động của công ty theo cách thức mang lại lợi ích tốt nhất cho cổ đông. Việc tách rời quyền sở hữu khỏi các nhà quản lý mang lại cho công ty các ưu thế so với kinh doanh cá thể và góp vốn:

1. Quyền sở hữu có thể dễ dàng chuyển cho cổ đông mới.

2. Sự tồn tại của công ty không phụ thuộc vào sự thay đổi số lượng cổ đông.

3. Trách nhiệm của cổ đông chỉ giới hạn ở phần vốn mà cổ đông góp vào công ty (trách nhiệm hữu hạn).

Mỗi loại hình doanh nghiệp có những ưu, nhược điểm